

Музей на мозайките в Девня

Музеят на мозайките в Девня представя римски и ранновизантийски мозайки от Марцианопол (Marcianopolis). Идеята за неговото изграждане се роди в хода на археологическите проучвания, започнали през 1976 г. и продължили с прекъсвания пет сезона. При тези проучвания беше разкрита голяма късно-римска сграда с мозайки.

Музеят е изграден по проект на архитект Камен Горанов върху част от античните основи на сградата с мозайки. Тя е построена в края на III - началото на IV век на мястото на по-ранни сгради, разрушени при готските нашествия през 251 г. С ремонти и преустройства сградата е просъществувала до началото на VII век.

Сградата заема площта на цяла инсула (квартал) с дължина 37,15 м (север-юг) и ширина 37,75 м (изток-запад). Нейният план следва традициите на гръко-римското атриумно-перистилно жилище. Около вътрешен двор (атриум - 5,87x11,11 м), застлан с каменни плочи, със зидан кладенец по средата, заобиколен от три страни с варовикова колонада (перистил) (92,63 кв. м), са разположени 21 жилищни, стопански и складови помещения с обща площ от 1409 кв. м. Стените на жилищните помещения са били покрити с цветни мазилки и стенописи, с гипсови щукатури. Пет от помещенията на сградата и портика са покрити с многоцветни подови мозайки - едни от най-добрите образци на римското мозаечно изкуство от това време, открити в България.

Три от тези мозайки са представени в музея на място (in situ) в помещенията, където са открити, а останалите, след консервация и частична реставрация, са пренесени върху нова носеща основа.

Мозайките са изработени в класическите техники *opus tessellatum* и *opus vermiculatum* от малки камъчета - кубчета (тесери) от мрамор, варовик, печена глина и цветно стъкло (смалта), в 16 цвята. Те представят главно персонажи и сцени от гръко-римската митология, екзотични животни и птици, растителни и геометрични мотиви.

В залите на музея е представен и разнообразен материал, свързан с архитектурата на сградата и бита на нейните обитатели.

Мозайка "Горгона-Медуза"

Мозайката, покриваща пода на дневната стая - трапезария (таблинум - 8,00x8,00 м), представя щита на богиня Атина Палада, украсен в средата с отрязаната глава на Горгона-Медуза. Тя защитавала стопаните от злото и вкаменявала недоброжелателите със страховитата си външност и смразяващ поглед.

Според гръцката митология Горгона-Медуза била най-страшната и единствената смъртна от трите дъщери на морските божества Форкин и Кето, внучки на земята Гея и морето Понт. Тя била първа хубавица с красиви коси, които Минерва превърнала в змии, когато Горгона била насилена в нейния храм от Нептун. Нейното лице вкаменявало всеки, който я погледнел.

Героят Персей (златороден син на Зевс и Даная), обезглавил спящата Горгона-Медуза, като пристъпил към нея гърбом и гледал отражението ѝ в медния си щит (подарен му от Атина Палада) и успял да отсече главата ѝ с кривия си меч (подарен му от Хефест). Персей успял да избяга от преследващите го Горгони с крилатите сандали (подарени му от Хермес или Меркурий). Персей подарил отрязаната глава на Горгона-Медуза на богинята Атина Палада, която я прикрепила към своя щит, с цел да плаши враговете.

Глава на Горгона-Медуза - *opus vermiculatum*, *opus tessellatum*. Антична сграда с мозайки, *tablinum*. In situ. Краят на III - началото на IV век

Тигър (детайл от мозайката "Горгона-Медуза") - *opus vermiculatum*, *opus tessellatum*. Антична сграда с мозайки, *tablinum*. In situ. Краят на III - началото на IV век.

Триъгълно пано с антилопа (детайл от мозайката "Ганимед и орела") - *opus vermiculatum*, *opus tessellatum*. Антична сграда с мозайки, *oecus*. In situ. Краят на III - началото на IV век.

Триъгълно пано с лъв (детайл от мозайката "Ганимед и орела") - *opus vermiculatum*, *opus tessellatum*. Антична сграда с мозайки, *oecus*. In situ. Краят на III - началото на IV век.

Триъгълно пано с птица (детайл от мозайката "Ганимед и орела") - *opus vermiculatum*, *opus tessellatum*. Антична сграда с мозайки, *oecus*. In situ. Краят на III - началото на IV век.

Мозайка "Сатур и Антиона"

Подът на спалнята на сградата (кубикулум - 5,60x4,40 м) е покрит с мозайка, илюстрираща една от многобройните любовни авантюри на върховния старогръцки бог Зевс. Сред запазените мозайки от това време този сюжет е изключително рядък.

Според Омир нимфата Антиона била красивата дъщеря на беотийския речен бог Азоп, а според друга версия на мита - дъщеря на тиванския цар Никтей. Антиона била прелъстена от Зевс, който се преобразил на млад сатур (митични същества от свитата на Дионис - бога на виното и веселието, олицетворяващи необузданата животинска плодовитост).

Мозайка "Ганимед и орела"

Приемната зала (екус - 5,60x13,40 м), е най-голямото помещение от сградата, покрито с мозайка. Едно от централните пана (емблеми) представя старогръцката легенда за Ганимед и орела.

В гръцката митология Ганимед е най-красивият между смъртните - син на троянския цар Трос и нимфата Калироя. Зевс, под образа на своята птица орел, го похитил и взел на Олимп за виночерпец на боговете, като му дарил вечна младост.

Мозайка "Сезони"

Мозайката "Сезони" е покривала пода на женската стая (гинекей - 8,60x7,80 м). При едно от преустройствата на сградата по-голямата част от мозайката била унищожена.

В правоъгълна рамка от геометрични орнаменти е вписана кръгла емблема вероятно с фигурален характер, заобиколена от сложно преплитачи се геометрични орнаменти. В незапълнените пространства са изобразени петел, който кълве грозд, птици и чифт римски сандали.

Текст: Анастас Ангелов

Снимки: Росен Донов

Работно време:

10 - 16 ч., почивни дни: събота и неделя

Музей на мозайките

Девня 9162

тел.: 0519 / 29 09

Работно време:

Зимно: 10 - 17 ч., почивни дни: неделя и понеделник

Лятно: 10 - 17 ч., почивен ден: понеделник

Посетителски център

Варна 9000, бул. Мария Луиза 41

тел./факс: 052 / 624 948

www.varna.yes.bg, e-mail: vc_varna@abv.bg

Проектът е съфинансиран от Европейския съюз и Република България

Европейски съюз

Република
България

Община Варна

Музей на мозайките Девня

